

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen in Brazilië

In opdracht van het ministerie van Buitenlandse Zaken

>> *Duurzaam, Agrarisch, Innovatief
en Internationaal Ondernemen*

Brazilië is een opkomende markt met ruim 200 miljoen consumenten. Het land is wereldleider op het gebied van de productie van landbouw- en voedingsmiddelen, en een serieuze speler in de energiesector (zowel olie, gas als alternatieve bronnen) ontwikkelt zich in hoog tempo. Deze ontwikkelingen hebben ook uitdagingen gecreëerd op maatschappelijk vlak om rekening mee te houden bij het ondernemen in Brazilië. Voorbeelden hiervan zijn corruptie, maatschappelijke ongelijkheid, discriminatie en milieuvervuiling.

In Brazilië is Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) een breed gedragen beweging gesteund door bedrijven, vakbonden en non-gouvernementele organisaties. De nadruk ligt vooral op de collectieve, sociale aspecten zoals arbeidsverhoudingen, inkomensverhoudingen, gelijke behandeling en sociale investeringen van bedrijven in hun werknemers en in de gemeenschap. Hierdoor wordt het milieubeleid niet altijd als logisch onderdeel van MVO gezien.

Sociale aspecten

Brazilië is een divers land met grote regionale verschillen. Ruim 20% van de bevolking leeft onder de armoedegrens, voornamelijk op het platteland. Een belangrijke bron van sociale ongelijkheid is de ongelijke verdeling van grond. Een aantal regeringen formuleerde doelen voor landoverdracht, maar die zijn nooit gehaald. Nog steeds hebben honderdduizenden mensen geen toegang tot land, terwijl grootgrondbezitters vele hectaren bezitten. Ook de situatie van de inheemse bevolking is de laatste jaren aanzienlijk verslechterd met name door landconflicten.

De Arbeidswet omvat meer dan 900 artikelen waarin allerlei details worden geregeld: van het aantal werkuren en de rol van de vakbonden, tot de verlichting op de werkplaats en de toegang tot drinkwater. In de praktijk vormt deze hoeveelheid wetten

echter een obstakel voor de naleving. Ook de gebrekkige handhaving en corruptie zijn een probleem. Lokale vakbonden voeren regelmatig onderzoek uit naar de arbeidsomstandigheden in verschillende sectoren.

Een lokale partner of adviseur is onmisbaar om te kunnen voldoen aan de uitgebreide Braziliaanse arbeidswetgeving. Let in uw bedrijfsvoering vooral op zaken als gelijke kansen en behandeling, een aanvaardbaar loon en het voorkomen van kinder- en dwangarbeid, zowel in uw eigen bedrijf als bij uw leveranciers.

Wet en regelgeving

De wetgeving stelt hoge eisen aan bedrijven en is op veel terreinen gedetailleerd, uitgebreid en complex. De afstand tussen de wetten en de dagelijkse praktijk is echter groot. De uitwerking en handhaving van een federale wet kan per deelstaat of gemeente verschillen. Het juridisch apparaat is vaak traag en zwaar overbelast en behandelt niet altijd iedereen op dezelfde manier: invloedrijke personen met goede contacten krijgen nog wel eens voorrang.

Voor het omgaan met de complexe wetgeving is het van groot belang een goede, betrouwbare lokale partner of adviseur te hebben en/of een bonafide advocatenkantoor in de arm te nemen.

Houd er rekening mee dat overheidsorganen niet goed met elkaar samenwerken en hun activiteiten onvoldoende op elkaar afstemmen.

Corruptie

Corruptieschandalen komen regelmatig voor. Risico op corruptie doet zich vooral voor bij overheden op deelstaat- en gemeentelijk niveau: bij aanbestedingen, btw-heffing, gemeentelijke belastingen op onroerend goed, toegang tot gemeentelijke diensten en het verlenen van vergunningen.

De focus van de Braziliaanse zakelijke cultuur ligt op persoonlijke relaties en op status en minder op eigen verantwoordelijkheid en op naleving van wet- en regelgeving. Dit maakt de scheidslijn tussen corruptie en relatiemanagement soms moeilijk te trekken. Praat met andere westerse ondernemers over hun ervaringen.

Milieu

Het recht van elke burger op een schoon en leefbaar milieu is vastgelegd in de grondwet. Op basis hiervan zijn er allerlei wetten en instellingen gekomen ter bescherming van het milieu.

Probleem bij deze wetten is echter de vaak geringe macht en de beperkte middelen van de bevoegde overheden. Hierdoor is de handhaving, controle en uitvoering moeilijk.

De boskap in het Amazonegebied is de afgelopen jaren sterk afgenomen, maar is nog steeds een probleem. Een vijfde deel van het oorspronkelijke regenwoud is inmiddels verdwenen. Na jaren van discussie is in oktober 2012 de nieuwe boswet aangenomen. Een moeizaam tot stand gekomen compromis van vele zeer uiteenlopende stakeholders.

Het wettelijke vastgelegde deel van het land met bos dat behouden moet blijven is gelijk gebleven. Afhankelijk van de regio moet 80%, 35% of 20% bebost zijn en blijven. Daarnaast dienen bepaalde kritieke gebieden, zoals waterbronnen, rivierbanken en hellingen, permanent met bos beschermd te zijn. Wel is er amnestie verleend aan kleine boeren (met minder dan 4 Fiscale Eenheden grond) die voor 22 juli 2008 – de zogenaamde

“cut off date” van de nieuwe boswet – meer ontbost hadden dan die wettelijk voorgeschreven percentages.

Belangrijke instrumenten van de nieuwe boswet zijn het rurale milieukadaster (CAR) en het programma voor milieuregulering (PRA). Uiterlijk 6 mei 2016 moeten alle ruim vijf miljoen agrarische bedrijven zijn geregistreerd in het CAR. Dat gebeurt op niveau van de deelstaten en zal nog een hele tour worden. Vervolgens zal op basis hiervan vastgesteld worden hoeveel men ten aanzien van het areaal bos in de plus of in de min staat en zullen er meerjarige afspraken gemaakt moeten worden ten aanzien van herbebossing (PRA).

Of de nieuwe boswet effectief zal zijn zal vooral afhangen van een succesvolle implementatie en naleving van deze instrumenten. De meeste partijen is er veel aan gelegen – en vele activiteiten zijn erop gericht – om ervoor te zorgen dat het gaat werken. Want mocht dit niet het geval zijn dan staat men met lege handen. Dat is niet goed voor de Braziliaanse natuur en biodiversiteit, maar ook niet goed voor de internationale aspiraties van de Braziliaanse landbouw en agribusiness.

Meer informatie

- Deze onderwerpen en vele andere komen aan bod in de MVO-informatie Brazilië. www.rvo.nl/onderwerpen/internationaal-ondernemen/landenoverzicht/brazilië/mvo
- De OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen maken duidelijk wat de Nederlandse overheid van alle bedrijven die internationaal ondernemen in het buitenland verwacht op het gebied van MVO. Ze bieden een handvat voor gedragscodes van ondernemingen om met maatschappelijke kwesties als corruptie, arbeidsomstandigheden en milieu om te gaan. www.oesorichtlijnen.nl

Bronvermelding van de foto's:

© CIAT International Center for Tropical Agriculture
www.flickr.com/photos/ciat/

Dit is een publicatie van:

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Prinses Beatrixlaan 2 | 2595 AL Den Haag
Postbus 93144 | 2509 AC Den Haag
T +31 (0) 88 042 42 42
F +31 (0) 88 602 90 23
E imvo@rvo.nl
www.rvo.nl/mvo

Publicatienummer: RVO-227-1501/FS-INT

Deze publicatie is tot stand gekomen in opdracht van het ministerie van Buitenlandse Zaken. RVO.nl is een onderdeel van het ministerie van Economische Zaken.

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) stimuleert duurzaam, agrarisch, innovatief en internationaal ondernemen. Met subsidies, het vinden van zakenpartners, kennis en het voldoen aan wet- en regelgeving. RVO.nl werkt in opdracht van ministeries en de Europese Unie.

© Rijksdienst voor Ondernemend Nederland | december 2015